

Zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 83 (1958), No. 4, 499--504

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108630>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1958

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

AKADEMIK VOJTĚCH JARNÍK VYZNAMENÁN RÁDEM PRÁCE

K letošnímu svátku práce propůjčil prezident republiky ANTONÍN NOVOTNÝ na návrh vlády Řád práce akademiku VOJTĚCHU JARNÍKOVÍ, profesoru matematiky na matematicko-fyzikální fakultě Karlovy university. Před několika měsíci blahopřáli jsme akademiku Jarníkovi k šedesátinám a při této příležitosti přinesl Časopis pro pěstování matematiky zhodnocení jubilentovy vědecké činnosti i jeho obsáhlé práce učitelské a vědecko-organizační; připomeňme jen, že za vynikající vědecké zásluhy byl akademik V. Jarník již v roce 1952 poctěn státní cenou. Celá československá matematická obec se raduje z vysokého vyznamenání akademika Jarníka a srdečně mu blahopřeje k této zasloužené poctě. Čest jeho práci!

Redakce

NÁVŠTĚVY ZAHRANIČNÍCH MATEMATIKŮ V ČSR

Ve dnech 5. až 18. května 1958 dlel v Praze na studijní cestě p. HELMUT THIELE, vědecký pracovník Matematického ústavu Německé akademie věd v Berlíně. H. Thiele se zajímá především o aplikace matematické statistiky v biologii a během svého pobytu v Praze se seznámil s pracemi tohoto oboru, které se provádějí v oddělení matematické statistiky Matematického ústavu ČSAV. Navštívil též Výzkumný ústav matematických strojů v Praze a katedru matematické statistiky matematicko-fyzikální fakulty KU.

Otto Fischer, Praha

*

Redakční rady publikací Světové federace vědeckých pracovníků pořádané v Praze ve dnech 25.—26. května t.r. účastnili se člen korespondent Akademie věd RLR N. TEODERESCU z Bukurešti a prof. dr. ST. GOŁĄB z Krakova. Oba jmenovaní se setkali s pražskými matematiky. St. Gołąb přednášel v Matematické obci pražské dne 26. května o Lieově derivaci, N. Teoderescu měl dne 27. května v matematické obci pražské přednášku o současném stavu teorie plošné derivace.

J. Kurzweil, Praha

*

Začátkem června t. r. navštívil Prahu profesor vysoké školy technické v Drážďanech dr. RUDOLF BEREIS. Účastnil se rozhovorů na Českém vysokém učení technickém, kde měl také dne 3. června přednášku na thema „Vybrané kapitoly z kinematiky“. Den předtím 2. června přednášel v matematické obci pražské na thema „Deskriptivní geometrie jako vyučovací předmět“. Obě přednášky byly vyslechnuty s velkým zájmem a provázeny živou diskusí.

Vl. Mahel, Praha

Profesor dr. J. L. MASSERA z Montevidea navštívil Prahu jako delegát Komunistické strany Uruguaye na XI. sjezdu KSČ. Při této příležitosti seznámil se s československými matematiky a měl dne 24. června přednášku v matematické obci pražské na thema „Lineární diferenciální rovnice a funkcionální analyza“.

J. Kurzweil, Praha

*

Koncem června zastavil se v Praze při návratu z Paříže do Moskvy vynikající sovětský matematik akademik A. N. KOLMOGOROV. Seznámil se s československými matematiky a jejich vědeckým zaměřením a měl v matematické obci pražské dvě přednášky: dne 21. června na thema „O vytváření spojitých funkcí n proměnných superposicí funkcí menšího počtu proměnných“ a dne 23. června na thema „ ε -entropie a ε -kapacita kompaktních ve funkcionálních prostorech“.

J. Kurzweil, Praha

ZPRÁVA O ÚČASTI ČSL. DELEGÁTŮ NA MEZINÁRODNÍM STUDENTSKÉM MATEMATICKÉM SEMINÁŘI VE VARŠAVĚ

U příležitosti oslav 140. výročí založení Varšavské university konal se ve Varšavě ve dnech 16. až 20. května 1958 mezinárodní studentský matematický seminář. Kromě domácích účastníků byli na semináři přítomni dva delegáti z Anglie, Československa a Jugoslaviie a po jednom delegátu z Belgie, Bulharska a Finska.

Dne 15. května se konala společná schůzka profesorů se studenty a delegáty. Vlastní seminář zahájil 16. května odpoledne rektor Varšavské university prof. S. TURSKI a úvodní přednášku o varšavské matematické škole a o některých dosud neřešených problémech z teorie čísel pronesl prof. W. SIERPIŃSKI. Na semináři bylo prosloveno celkem 16 přednášek. Z československých delegátů přednášeli: V. DLAB o „systémech generátorů Abelových grup“ a P. VOPĚNKA o „dimensi kompaktních prostorů“. Kromě prof. W. Sierpińského a prof. K. BORSUKA (thema přednášky „Problém klasifikace topologických prostorů“) přednášeli o svých výsledcích mladší asistenti, aspiranti a studenti.

Seminář byl zakončen 20. května odpoledne diskusí o způsobu vysokoškolského studia v různých zemích. Večerního zasedání na rozloučenou se zúčastnili kromě polských profesorů zahraniční profesori: J. DE GROOT z Holandska, P. ERDÖS a P. TURÁN z Maďarska a T. GANEA z Rumunska. V neděli 18. května byl pro účastníky semináře uspořádán společný zájezd na Chopinův koncert do jeho rodiště Żelezowa Wola.

Seminář byl velmi dobře organizován; všude se projevovala velká pozornost vůči zahraničním delegátům. Účastníkům přinesl bohaté zkušenosti vědecké i pedagogické.

Českoslovenští delegáti se za svého pobytu ve Varšavě seznámili též s Matematickým institutem akademie věd, s jeho oddělením počítačích strojů a zúčastnili se seminářů zde pořádaných pro vědecké pracovníky. Na algebraickém semináři profesora J. LOŠE přednesl také referát V. Dlab.

Vlastimil Dlab, Praha

KOLOKVIUM PRO GEOMETRII A TOPOLOGII V IAȘI

Ve dnech 2.—5. června 1958 se konalo v Iași (Rumunsko) kolokvium pro geometrii a topologii.

Na programu kolokvia byly jako obvykle jednak přednášky (asi hodinové), jednak stručná sdělení (ve dvou sekcích, geometrické a topologické).

Z přednášek uvádím namátkou tyto: *T. Ganea* (Rumunsko) — o teorii homotopie a pojmu kategorie, *P. J. Hilton* (V. Británie) — o přirozených strukturách grup v teorii homotopie, *A. Lichnerowicz* (Francie) — o analytických transformacích kählerovských variet, *B. Segre* (Itálie), *W. Sledobziński* (Polsko) — o teorii nekonečných Lieových grup, *S. Stoilow* (Rumunsko) — o některých geometrických a topologických problémech v teorii analytických funkcí, prof. *Su* (Čína), *V. Vítovici* (Rumunsko) — z matematické problematiky teorie relativity, *M. Villa* (Itálie), *G. Vrănceanu* (Rumunsko) — o prostorech s afinní konexí.

Počet sdělení v sekci geometrie činil asi 40, v sekci topologie asi 20 (převážně z algebraické topologie a teorie homotopie). Kolokvium bylo pojato dosti široce, takže zahrnovalo např. též sdělení z funkcionální analýsy, pokud měla určitou souvislost s topologií apod.

Kolokvia se zúčastnili zahraniční matematici z těchto států (většinou z každého po jednom): V. Británie, Bulharsko, Československo, Francie, Itálie, Maďarsko, Německá demokratická republika, Polsko, Turecko. Z Československa byl na kolokviu M. KATĚTOV, který přednesl sdělení o některých zobecněních pojmu dimense.

Po skončení kolokvia, které mělo po všech stránkách zdařilý průběh, uspořádali hostitelé třídní společnou vyjíždku.

Miroslav Katětov, Praha

OBHAJOBY DISERTAČNÍCH PRACÍ KANDIDÁTŮ VĚD

Na Přírodovědecké fakultě MU v Brně obhájili disertační práce tito kandidáti fyzikálně-matematických věd:

Dne 12. února 1958 doc. dr. JOSEF BREJCHA práci „O některých možnostech geometrické interpretace diferenciální rovnice typu

$$\frac{d^2v}{du^2} = A + B \cdot \frac{dv}{du} + C \left(\frac{dv}{du} \right)^2 + D \left(\frac{dv}{du} \right)^3$$

a zást. doc. dr. JIŘÍ KOPŘIVA práci „Fareyovy zlomky a Riemannova domněnka“; dne 19. května 1958 prom. matematik MILAN SEKANINA práci „Rozklady v eukleidovských prostorech“ a dne 18. června 1958 dr. VĚRA RADOCHOVÁ práci „Projektivní deformace korespondencí mezi dvěma projektivními rovinami“.

Na matematicko-fyzikální fakultě KU v Praze obhájili disertační práce tito kandidáti fyzikálně-matematických věd: Dne 24. dubna 1958 VLADIMÍR PETRŮV práci „Těleso polynomů stejně omezených v intervalu $\langle 0, 1 \rangle$ “ a 12. června 1958 dr. TIBOR ŠALÁT disertační práce: a) „O niektorých aplikáciách Baireovských metrických priestorov v teorii nekonečných radov“, b) „Nekonečné rady a Hausdorffova miera“.

Při Matematickém ústavě ČSAV v Praze obhájili dne 27. června 1958 disertační práce tito kandidáti fyzikálně-matematických věd: Dr. JOSEF ŠMAHEL práci „Použití nomogramů při grafickém řešení diferenciálních rovnic“, dr. JAROSLAV BLAŽEK práci „Zobecněné nilpotentní grupy“ a zást. doc. OLDŘICH KONÍČEK práci „Lineární obvody buzené periodickými silami“.

Redakce

PŘEDNÁŠKY A DISKUSE V MATEMATICKÉ OBCI PRAŽSKÉ

24. III. 1958: *Frontišek Nožička*, O matematice na Jagielloňské universitě v Krakově.
 14. IV. 1958: *Jaroslav Blažek*, Zobecněné nilpotentní grupy.
 21. IV. 1958: *Vladimír Petrův*, O polynomech nejméně se lišících od nuly.
 23. IV. 1958: *Egon Schindowski*, Zkušenosti se zaváděním kontroly jakosti v NDR.
 5. V. 1958: *Alois Švec*, Užití křivých prostorů ke studiu kongruencí přímek v E_n .
 12. V. 1958: *Miroslav Katětov*, O zobecnění pojmu dimense.
 19. V. 1958: *Zdeněk Frolík*, Diskuse oslabených kompaktností.
 26. V. 1958: *Stanislaw Gołab* (Krakov), O pochodnej Liégo (O Lieově derivaci).
 27. V. 1958: *V. Tedorescu* (Bukurešť), L'état actuel de la théorie de la dérivée aréolaire.
 2. VI. 1958: *Rudolf Bereis* (Drážďany), Deskriptivní geometrie jako vyučovací předmět.
 9. VI. 1958: *Miloslav Jůza*, Kolineace souvisící s danou korespondencí mezi dvěma křivkami.
 21. VI. 1958: *A. N. Kolmogorov* (Moskva), O vytváření spojitých funkcí n proměnných superposicí funkcí o méně proměnných.
 23. VI. 1958: *A. N. Kolmogorov* (Moskva), ε -entropie a ε -kapacita kompaktních funkcionálních prostorech.
 24. VI. 1958: *I. L. Massera* (Montevideo), Diferenciální rovnice ve funkcionální analýze.
 25. VI. 1958: *Jiří Nedoma*, Teorie informací v Sovětském svazu (poznatky ze studijního pobytu).

Redakce

ZPRÁVA O PŘEDNÁŠKÁCH Z MATEMATIKY KONANÝCH V BRATISLAVĚ

V školskom roku 1957-58 konali sa v Bratislave v JČMF tieto matematické prednášky:

22. X. 1957: *M. Fréchet* (Paříž), Les fonctions paraanalytiques.
 12., 13., 14., 19., 20. a 21. XII. 1957: *M. Harant*, Grafické metody pri hodnoteni vedeckovýzkumných výsledkov.
 24. II. 1958: *Š. Schwarz*, Referát a skúsenosti z cesty do Polska.
 12. III. 1958: *L. Mišík*, O vete o strednej hodnote pre aditívne funkcie intervalu.
 26. III. 1958: *A. Dubec*, Matematická veta a matematické dôkazy.
 9. IV. 1958: *N. Podtjagin*, O jednej triede racionálnych kriviek.
 23. IV. 1958: *M. Greguš*, O niektorých vlastnostiach lineárnych diferenciálnych rovníc III. rádu.
 7. V. 1958: *F. Krňan*, Výklad pojmu funkcie na všeobecnevzdelávacích školách.
 15. V. 1958: *M. Fiedler*, Niektoré výsledky a problémy z 3-rozmernej a viacrozmernej geometrie.
 19. V. 1958: *O. Borůvka*, Rady rozkladov množín a ich aplikácie.

Ladislav Mišík, Bratislava

ČINNOST POBOČKY JEDNOTY ČS. MATEMATIKŮ A FYSIKŮ V BRNĚ

Pobočka Jednoty čs. matematiků a fysiků v Brně pokračovala ve své činnosti přednáškami a diskusemi o nových pracích matematických.

Konaly se tyto přednášky:

6. 3. 1958: *K. Čulik*, Barvení map a teorie grafů.
 18. 3. 1958: *R. Košťál*, O životě a činnosti profesora PhDr Viktora Teisslera.
 5. 5. 1958: *V. Pták* (Praha), O nejlepší aproximaci spojitých funkcí.

22. 5. 1958: *J. Procházka*, Problémy času.
 27. 5. 1958: *F. Nožička* (Praha), O ekvivalenci principů dynamiky.
 5. 6. 1958: *A. Vašíček*, Oslavy výročí stých narozenin Maxe Plancka v Berlíně a Konference optiků v Bruselu.

V „Diskusích o nových pracích brněnských matematiků“ byly předneseny tyto referáty:

10. 2. 1958: *V. Havel*, Paralelní projekce orthonormální base v n -rozměrném prostoru.
 17. 2. 1958: *M. Ráb*, Asymptotické vlastnosti diferenciální rovnice $y'' + A(x)y = 0$.
 24. 2. 1958: *V. Horák*, Teorie křivky Kleinova pětirozměrného prostoru a její aplikace na Segreovy kongruence W .
 3. 3. 1958: *M. Novotný*, O kvasiuspořádaných množinách.
 10. 3. 1958: *V. Havel*, Sdružené normalisované desarguesovské konfigurace.
 17. 3. 1958: *V. Radochová*, Projektivní deformace korespondencí.
 24. 3. 1958: *J. Kopřiva*, Příspěvek k Riemannově domněnce.
 31. 3. 1958: *Z. Hustý*, O iteraci homogenních lineárních diferenciálních rovnic.
 14. 4. 1958: *K. Čulík*, O kritických grafech.
 21. 4. 1958: *Z. Hustý*, Některé vlastnosti homogenní lineární diferenciální rovnice n -tého řádu.
 28. 4. 1958: *F. Šik*, O grupách reálných funkcí.
 12. 5. 1958: *K. Čulík*, Poznámky k teorii operací.
 19. 5. 1958: *V. Horák*, Projektivní deformace Segreových kongruencí W .
 2. 6. 1958: *O. Buchta*, O pozitivně definitních okruzích.
 9. 6. 1958: *J. Chrástina*, Hollyova věta.

K. Svoboda, Brno

SEZNAM MATEMATICKÝCH PRACÍ VYŠLÝCH V ROCE 1957 V BRNĚ

Spisy vydávané přírodovědeckou fakultou Masarykovy university, roč. 1957, čís. 382.
K. Opluštil, Die O -Systeme. — *A. Švec*, Les congruences de droites dans S_5 .

Sborník vysokého učení technického v Brně, 1957/I, III.

J. Brejcha, O některých vlastnostech pravidelných mnohoúhelníků. — *J. Vala*, O kanonických přímkách plochy v projektivním trojrozměrném prostoru. — *V. Havel*, Vztah kolmého promítání mezi $(n - 1)$ -sférou a $(n - 1)$ -elipsoidem v E_n .

Sborník Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého, řada B (technická), 1957, sv. 5, čís. 4.

J. Kaucký, Poznámka k jisté Banachově úloze z počtu pravděpodobnosti. — *J. Kaucký*, Důkaz rovnice $\sum_{k=0}^v \binom{2N+v-k}{v-k} \binom{N}{k}^2 = \binom{N+v}{v}^2$. — *J. Kopřiva*, O jistém systému topologií v daném prostoru. — *J. Barot*, O lineárním metrickém tělese. — *J. Široký*, Zlepšení konvergence posloupnosti postupných aproximací při řešení systému lineárních algebraických rovnic iterací. — *M. Mikulík*, Svazy s dělením. — *R. Piška*, Tečné reguly podél nesingulární tvořící přímky zborcené přímkové osnovy. — *J. Zezula*, Plochy se všemi oskulačními hyperboloidy soustřednými.

Práce Brněnské základny Československé akademie věd, XXIX, 1957, seš. 5, 10—11.
K. Čulík, Theorie zobecněných konfigurací. — *J. Kopřiva*, K problému iterací v topo-

logii. — *O. Borůvka*, Dílo Matyáše Lercha v oboru matematické analýsy. — *J. Čermák*, Lerchův přínos k obecné teorii funkcí. — *J. Čermák*, Lerchův přínos k teorii nekonečných řad. — *O. Borůvka*, Dílo Matyáše Lercha o teorii funkce gamma. — *V. Radochová*, Lerchův přínos k integrálnímu počtu. — *V. Radochová*, Lerchův přínos k teorii funkcí eliptických. — *L. Frank*, Spor Matyáše Lercha s Alfredem Pringsheimem. — *O. Borůvka*, Mathias Lerch und sein Werk auf dem Gebiete der mathematischen Analysis.

K. Svoboda, Brno

SEDMÝ ROČNÍK MATEMATICKÉ OLYMPIÁDY

V sobotu 24. května 1958 byl zakončen už sedmý ročník matematické olympiády. Tradiční beseda s účastníky celostátního III. kola soutěže a s širokou veřejností školskou i mimoškolskou se konala toho dne v 15 hod. ve velké posluchárně Matematického ústavu KU v Praze II, Ke Karlovu 3. Besedu zahájil předseda Ústředního výboru matematické olympiády akademik JOSEF NOVÁK, který také řídil celé jednání. Potom vyslechli mladí olympionikové dva zajímavé referáty: Akademik VOJTĚCH JARNÍK promluvil k nim o studiu na matematicko-fyzikální fakultě Karlovy university a profesor techniky dr. ALOIS URBAN referoval o významu matematiky pro technické studium.

Většina účastníků besedy navštívila též den zajímavou výstavku, kterou na závěr 7. ročníku matematické olympiády uspořádala katedra matematiky Vysoké školy pedagogické v Praze v budově této školy. Na výstavce byla v hrubých rysech zachycena historie sedmi ročníků olympiády, mimo jiné byly tu vystaveny i soutěžní práce některých soutěžících.

Z osmdesáti účastníků III. kola soutěže bylo jako každoročně dvacet nejlepších prohlášeno vítězi sedmého ročníku matematické olympiády. Uvádíme zde jména třech studentů, kteří obsadili první tři místa mezi těmito vítězi:

1. *Zdislav Kovařík* z 10. třídy jedenáctileté střední školy v Hodoníně,
2. *Zdeněk Vlášek* z 11. třídy jedenáctileté střední školy v Hradci Králové,
3. *Břetislav Fiala* z 11. třídy jedenáctileté střední školy v České Třebové.

Jiří Sedláček, Praha